

De op een na machtigste vrouw in het onderwijs

Het feministische maandblad *Opzij* riep haar dit jaar uit tot de op een na machtigste vrouw in de wereld van onderwijs en wetenschap. Annette Roeters. Het blad prees de inspecteur-generaal van het onderwijs voor haar optreden tegen hogescholen die hun opleidingen niet op orde hadden, zoals Inholland dat studenten ten onrechte diploma's gaf. Maar ook tikte ze Windesheim op de vingers. Een alternatieve afstudeerroute voor journalistiekstudenten kreeg het stempel 'zorgelijk'. Opmerkelijk, want onder haar verantwoordelijkheid als bestuurder van Windesheim was jaren eerder datzelfde traject opgetuigd en goedgekeurd.

Het is nauwelijks hoorbaar, maar Annette Roeters houdt ook in haar functie als inspecteur-generaal vast aan een oude gewoonte. Haar werkkamer wordt gevuld met de zachte tonen van klassieke muziek. Zoals dat ook het geval was in haar kantoor op E4, het bolwerk van bestuurlijk Windesheim, waar ze jarenlang als lid van het college de hogeschool bestuurde.

Op 1 februari 2008 begon ze in Utrecht als hoogste baas van de onderwijsinspectie. Een functie met een andere scoop, ze houdt zich als toezichthouder bezig met het héle onderwijs, van kinderdagverblijf tot universiteit. Ze is volgens het blad *Opzij* een belangrijke speler in het onderwijsveld geworden, na hoogleraar Louise Fresco staat Roeters dit jaar op de tweede plaats in de ranglijst van machtigste vrouwen in het onderwijs. Ze steeg met stip van 5. De overgang van Windesheim naar inspectie is haar niet moeilijk gemaakt, vertelt ze. Ze kwam in Utrecht in 'een sterk op onderwijs georiënteerde organisatie'. "En ik vind het fantastisch om te ervaren dat toezicht er toe doet. Als zwakke scholen zich verbeteren, dan heeft dat een geweldige invloed op levens van kinderen."

Misstanden

Dit jaar greep de inspectie nadrukkelijk in in het hoger beroepsonderwijs, een speelveld waar de toezichthouder eigenlijk niet de vrije hand heeft. Het is het terrein waar de keurmeester NVAO de kwaliteit moet waarborgen. De signalen over misstanden op hogeschool Inholland waren evenwel zo ernstig dat de inspectie zelf op onderzoek uit ging. Inholland kreeg voor vier opleidingen het predikaat 'zeer zwak', studenten die via een alternatieve afstudeerroute van media & entertainment management in Haarlem waren afgestudeerd hadden zelfs ten onrechte diploma's gekregen.

Maar ook op andere hogescholen trof de inspectie onregelmatigheden. Op tien hogescholen werden alternatieve afstudeertrajecten onderzocht. In een verificatietraject nog eens, steekproefsgewijs, elf. Bij alle 21 was in meer of mindere mate iets mis, zegt Roeters.

"We zagen bij alle administratieve fouten. Dan moet je denken aan zaken als beschrijving in de onderwijs- en examenregeling (oer) en voorlichting aan studenten. Dat verdiende over de hele linie verbetering. Bij de  en een beetje, bij de ander veel."

Niet pluis

Op vier hogescholen werden alternatieve afstudeerroutes als zorgelijk omschreven. Hier ging het om procedurele fouten, maar ook had de inspectie het gevoel dat de examinering niet pluis was. Daarom vroeg ze de NVAO de inhoudelijke kwaliteit van af-

FOTO JASPER VAN OVERBEEK

studeerscripties nader te onderzoeken. De resultaten van die keuring zijn nog niet bekend, zegt Roeters.

Een van die vier hogescholen was Windesheim. De alternatieve afstudeerroute van journalistiek is daar opgezet en goedgekeurd toen jij bestuurder was. Jij was in feite verantwoordelijk.

"Nou, in ieder geval moet het in de oer beschreven worden en dat wordt vastgesteld door het college van bestuur, ja. Kijk, ik vind het goed dat we nader onderzoek doen als er op een hogeschool een signaal is dat er iets niet goed zit. En ik vind het goed dat we zeggen: h , hoe zit het op andere hogescholen en dat we dat ook onderzoeken. Het is belangrijk dat het onderzoek gebeurt en ook dat fouten hersteld worden. Het gaat om een groot belang en dat is: de waarde van de diploma's in het hoger onderwijs. Daar moet vertrouwen in zijn. En als ik dan zie dat Windesheim er bij zit, dan valt me dat natuurlijk op, maar ik schiet dan niet in een kramp van oh, stel je nou voor dat..."

Ben je er bij de inspectie nog op aangesproken?
"Natuurlijk hebben mensen gezegd: An-

nette, Windesheim staat er bij. Maar meer als gegeven. Niet dat er iets gewisseld of geregeld zou moeten worden. Gelukkig ook, want dan zou ik niet op deze post moeten zitten. Als je bij een instelling hebt gewerkt, kun je niet uitsluiten dat je zaken tegenkomt. Als je dat wilt voorkomen dan zou je niet iemand uit het onderwijs op deze post moeten benoemen en hier moet je nou juist iemand hebben die het onderwijs van haver tot gort kent."

De staatssecretaris wil een nieuwe rol in het hoger onderwijs voor de inspectie. De accreditatie door de NVAO wordt gezien als een momentopname, een foto die  en keer in de zes jaar wordt genomen. De inspectie moet tussentijds toezicht gaan houden.

"Precies, het kan niet zo zijn dat de NVAO na zes jaar weer komt en zegt: ach gut, dit is niet goed. Er moet een methode komen zodat we tussentijds kunnen opsporen. We hielden al toezicht op het hoger onderwijs als stelsel. We beschreven bijvoorbeeld hoe het ging met de invoering van de bachelor-masterstructuur of hoe het zit met de examencommissies. Daarnaast hielden we toezicht op het accreditatiestelsel en hadden

Hoe gaat de inspectie dat doen?

"Op basis van signalen, van studenten, docenten, ouders, reactief dus. Maar ook door risicoanalyses zoals we die al maken in andere sectoren. Je moet dan denken aan gegevens als rendementen en eindexamencijfers. Je gaat bepalen hoe een hogeschool of opleiding het doet in vergelijking met andere. Heeft een opleiding een laag of hoog rendement dan ga je kijken: wat is er aan de hand. Wordt hier slecht onderwijs gegeven of worden regels niet nageleefd, zoals we bij de alternatieve afstudeertrajecten op het spoor kwamen."

'Natuurlijk zeiden ze: Annette, Windesheim staat er bij'

De bedoeling van het dit jaar ingevoerde stelsel van instellingsaccreditaties is nou juist dat de NVAO bepaalt of de instellingen het interne toezicht op orde hebben en dat opleidingen dan een soort van lichte visitatie krijgen. Nu krijgen ze weer hun handen vol aan extra kritische visitatiepanels en speurende inspecteurs van de toezichthouder. De omgekeerde richting.

"Ja en nee. Ja, omdat de inspectie er bij komt. En nee, omdat we risicogericht werken. Als de risicoanalyse en de signalen geen aanleiding geven tot onderzoek, dan hebben we er ook niets te zoeken. We werken samen met de NVAO. We moeten hogescholen of universiteiten niet dwarszitten door dingen dubbel te doen."

Wanneer gaat de inspectie beginnen met z'n nieuwe rol in het hoger onderwijs?

"Het ontwikkelen van een toezichtmodel doe je niet op een achternamiddag. Je moet praten met het veld, met deskundigen. Dat proces zijn we nu gestart. Er moet nog wetgeving komen, dat vergt tijd. Maar ik denk dat het zinvol is om tempo te maken, ja. Het heeft n  zin om iets toe te voegen aan het hoger onderwijs."

BERT WESTENBRINK

Windesheims Beste

- Na haar vertrek als bestuurder in 2008, leefde de naam van Annette Roeters voort op Windesheim in de prijs die haar naam droeg. Jaarlijks werd de beste afstudeerscriptie beloond met de Annette Roetersprijs.
- Tot dit jaar. De prijs bleek plots 'Windesheims Beste' te heten. De naam veranderde, maar Roeters bleef in de jury zitten.
- Roeters: "Ik hoorde een paar studenten zeggen: wie is Annette Roeters eigenlijk? Toen heb ik gezegd: laten we de prijs een duidelijker naam geven. Ik heb het zelf voorgesteld, ja. 'Windesheim Beste' is niet van mij. Eerlijk gezegd had ik het meer gezocht in initialen. Annual Reward of iets rond afstuderen, maar ik vind Windesheims Beste duidelijk uitspreken wat er beloond wordt. Dit spreekt meer aan."